ഋഭുഗീത അധ്യായം3

ശിവഋഭുസംവാദഃ.

സൂതഃ -
തതോ മഹേശാത്-സംശ്രുത്യ സൂത്രാണി ഋഭുരേവ ഹി .
കൈലാസേശം മഹാദേവം തുഷ്ടാവ വിനയാഞ്ജലിഃ .. 3.1..

ലബ്ധജ്ഞാനോ മഹാദേവാൻ-മുനിഭ്യോഽകഥയച്ച തത് .
തത്സ്തുതിം ച ശൃണു+ഷ്വേതി ജഗാദ ഗിരിജാസുതഃ .. 3.2..

ജൈഗീഷവ്യം മഹാത്മാനം ജിതഷ+ഡ്വർഗമുത്തമം .
സ്കന്ദഃ -
സംസ്തുത്യ സാംബമീശാനം-ഋഭുർജ്ഞാനമ-വിന്ദത .
ശാംഭവഃ സ മഹായോഗീ തുഷ്ടാ-വാഷ്ടതനും ഹരം .. 3.3..

ഋഭുഃ -
ഗന്ധ+ദ്വിപ-വര-വൃന്ദ+ത്വചി-രുചി-ബന്ധോ+ദ്യതപട ഗന്ധപ്രമുഖ
മദാന്ധ+വ്രജദലി ഹരിമുഖ-നഖരോ+ദ്യദ്-സ്കന്ധോദ്യന്മുഖ
ബന്ധ+ക്ഷുരനിഭ
നിര്യ+ദ്ര-സദ-സൃഭിന്ദ+ന്നഗ-ധര വി+ന്ധ്യ+പ്രഭ-ശിവ മേധ്യ+പ്രഭുവര .
മേധ്യോത്തമ-ശിവ ഭേ+ദ്യാഖില-ജഗദുദ്യദ്-ഭവ-ഗത വേദ്യാഗമ-ശിവ
ഗദ്യസ്തുതപദ പദ്യപ്രകട-ഹൃദുദ്യദ്ഭവ-ഗദ
വൈദ്യോത്തമ പാഹി ശംഭോ .. 3.4..

ചണ്ഡ+ദ്വിപകര കാണ്ഡ+പ്രഭഭുജ ദണ്ഡോ+ദ്യതനഗ
ഖണ്ഡ+ത്രിപുര മഹാണ്ഡ+സ്ഫുട-ദുഡുപ-ശിഖണ്ഡ .
ദ്യുതിവര ഗണ്ഡദ്വയ കോദണ്ഡാന്തക ദണ്ഡിതപാദ പാഹി ശംഭോ .. 3.5..

കിഞ്ചി+ജ്ജല-ലവ സിഞ്ച+ദ്വിജകുല മുഞ്ചദ്-വൃജിന
കുലുഞ്ച+ദ്വിജപതി
ചഞ്ച+ച്ഛവി-ജട കുഞ്ചത്-പദനഖ
മുഞ്ച+ന്നതവര കരുണാ പാഹി ശംഭോ .. 3.6..

ദേവ ശങ്കര ഹരമഹേശ്വര പാപതസ്കര
അമര-മയസ്കര .
ശിവദ-ശങ്കര പുരമഹേശ്വര ഭവ-ഹരേശ്വര പാഹി ശംഭോ .. 3.7..

അംഗജ-ഭംഗ തുരംഗ-രഥാംഗ ജലധി-നിഷംഗ
ധൃതഭുജം-ഗാംഗ ദൃശി സുപതംഗ
കരസു-കുരംഗ ജട-ധൃത-ഗംഗ യമി-ഹൃദിസംഗ
ഭജ-ശിവലിംഗ ഭവഭയ-ഭംഗ .. 3.8..

ശംബര-കരശര ദംബര-വരചര ഡംബര-ഘോഷണ
ദുംബര-ഫലജഗ
നികുരുംബ-ഭരഹര
ബിംബിതഹൃദിചിര ലംബിത+പദയുഗ
ലംബോദര-ജനകാന്തക-ഹര ശിവ
ബിന്ദുവരാസന ബിന്ദുഗഹന
ശരദിന്ദു+വദനവര കുന്ദ-ധവല ഗണ-വൃന്ദവിനത
ഭവഭയഹര
പരവര കരുണാകര ഫണി-വരഭൂഷണ+
സ്മര ഹര ഗരധര പരിപാഹി .. 3.9..

രാസഭ-വൃഷ-ഭേഭ ശരഭാനന-ഗണഗുണ-നന്ദിത+ത്രിഗുണ-
പഥാതിഗ
ശരവണ-ഭവനുത തരണി+സ്ഥിത വരുണാലയ
കൃതപാരണ മുനിശരണായിത
പദപദ്മാരുണ പിംഗ-ജടാധര കുരു കരുണാം
ശങ്കര ശം കുരു മേ .. 3.10..

ജംഭ+പ്രഹരണ കുംഭോദ്-ഭവനുത കുംഭ+പ്രമഥ
നിശുംഭ+ദ്യുതിഹര
ഭിന്ദ+ദ്രണഗണ ഡിംഭായിത-സുര താരക-ഹരസുത
കുംഭ്യു+ദ്യതപദ
വി+ന്ധ്യ+സ്ഥിത-ദിതി-മാ+ന്ദ്യ+പ്രഹര മദാന്ധ+ദ്വിപവര
കൃത്തി+പ്രവര
സുധാന്ധോ-നുതപദ ബു+ദ്ധ്യാഗ-മശിവ മേ+ധ്യാതിഥി-വരദ
മമാവന്ധ്യം കുരു ദിവസം തവ പൂജനതഃഫ് പരിപാഹി ശംഭോ .. 3.11..

കുന്ദസദൃശ മകരന്ദ-നിഭ-സുര-വൃന്ദവിനുത
കുരുവിന്ദ-മണിഗണ
വൃന്ദ-നിഭാംഘ്രിജ-മന്ദര വസദിന്ദു-മകുട
ശരദംബുജ-കൃശ ഗര-നിന്ദന-ഗല സുന്ദര-ഗിരിതനയാ-കൃതി
ദേഹ-വരാംഗ-ബിന്ദുകലിത ശിവലിംഗ-ഗഹന

സുതസിന്ദുര-വരമുഖ
ബന്ധുര-വര-സി+ന്ധു-നദീതട ലിംഗ-നിവഹ-വര-ദി+വ്യസ
പാഹി ശംഭോ .. 3.12..

പന്നഗാ+ഭരണ മാര-മാരണ വിഭൂതി-ഭൂഷണ ശൈലജാ-രമണ .
ആപ-ദുദ്ധരണ യാമിനീ-രമണ-ശേഖര സുഖദ പാഹി ശംഭോ .. 3.13..

ദക്ഷാ+ധ്വരവര-ശി+ക്ഷ+ പ്രഭുവര+ ത്ര്യക്ഷ+ പ്രബല-മഹോക്ഷ+സ്ഥിത
സിത-വക്ഷസ്-സ്ഥലകുല-ചക്ഷുഃശ്രവസ വരാക്ഷ+സ്രജ ഹര .
വീക്ഷാ-നിഹ-താധോക്ഷ-ജാത്മജ വരകക്ഷാശ്രയ
പുരപക്ഷ-വിദാരണ
ലീക്ഷായിത-സുര ഭിക്ഷാശന ഹര പദ്മാക്ഷാർചന-തുഷ്ട ഭഗാ+ക്ഷി-
ഹരാ+വ്യയ
ശങ്കര മോക്ഷപ്രദ പരിപാഹി മഹേശ്വര .. 3.14..

അക്ഷയ-ഫലദ ശുഭാക്ഷ ഹരാക്ഷത-തക്ഷക-കര
ഗരഭക്ഷ പരി+സ്ഫുര-ദക്ഷ+ ക്ഷിതി-രഥ സുര-പക്ഷാ+വ്യയ .
പുരഹര ഭവ ഹര ഹരി-ശര ശിവ ശിവ
ശങ്കര കുരു കുരു കരുണാം ശശിമൗലേ .. 3.15..

ഭജാ+മൃഗസുതാ-ധവം പശുപതിം മഹോക്ഷ+ധ്വജം
വലക്ഷ-ഭസിതോജ്ജ്വലം പ്രകട-ദക്ഷദാഹാ+ക്ഷികം .
ഭഗാക്ഷിഹരണം ശിവം പ്രമഥി-തോരു-ദക്ഷാ+ധ്വരം
പ്രപക്ഷ-സുരതാ-മുനി+പ്രമഥശിക്ഷിതാ-ധോക്ഷജം .. 3.16..

ശ്രീനാഥാക്ഷി-സരോജ-രാജിത-പദാംഭോജൈക-
പൂജോത്-സവൈർനിത്യം
മാനസ-മേത-ദസ്തു ഭഗവൻ.സദ്രാജ-മൗലേ ഹര .
ഭൂഷാഭൂത-ഭുജംഗ-സംഗത മഹാ-ഭസ്മാംഗ-നേത്രോജ്ജ്വല+
ജ്ജ്വാലാ-
ദഗ്ധ-മനംഗ-പതംഗ-ദൃഗുമാ-കാന്താവ ഗംഗാധര .. 3.17..

സ്വാത്മാ-നന്ദപരായണാംബുജ-ഭവസ്-തുത്യാ്ധുനാ പാഹി മാം (.)
. . . ?? missing text .
ഗിരിജാ-മുഖ-സഖ ഷ+ണ്മുഖ പഞ്ച-മുഖോദ്യത-
ദുർമുഖ-മുഖഹര
ആഖു-വഹോ+ന്മുഖ ലേഖ-ഗണോ+ന്മുഖ ശങ്കര ഖഗ-ഗമ-പരിപൂജ്യ ..
3.18..

കോടിജന്മ-വി+പ്ര-കർമ-ശുദ്ധചിത്ത-വർത്മനാം
ശ്രൗതസിദ്ധ-ശുദ്ധഭസ്മ-ദഗ്ധ-സർവ-വർഷ്മണാം .
രുദ്രഭുക്ത-മേധ്യ-ഭുക്തിദഗ്ധ-സർവ-പാപ്മനാം
രുദ്ര-സൂക്തി ഉക്തി-ഭക്തി-ഭുക്തി+മുക്തി-ദായികാം .
പുരഹര ഇഷ്ട-തുഷ്ടി-മുക്തി-ലാസ്യ-വാസനാ
ഭക്തിഭാസ-കൈലാസ-മീശ ആശു ലഭ്യതേ .. 3.19..

സ്കന്ദഃ -
തഥ്-സ്തുത്യാ തോഷിതഃശ് ശംഭുസ്ത-മാഹ ഋഭുമീശ്വരഃ .
പ്രസന്നഃ കരുണാംഭോധി-രംഭോജസുതമോദനഃ .. 3.20..

ഈശ്വരഃ -
വേദാന്ത-പാഠ-പഠനേന ഹഠാദി-യോഗൈഃശ്
ശ്രീനീല-കണ്ഠ-പദഭക്തിവികുണ്ഠ-ഭാവാഃ .
യേ കർമഠാ യതിവരാ ഹരി-സൗരിഗേഹേ
സാലാവൃകൈർ/വര-കഠോര-കുഠാരഘാതൈഃ .. 3.21..

ഭിന്നോത്ത-മാംഗ-ഹൃദയാശ്ച ഭുസുണ്ഡി-ഭിസ്തേ .
ഭിക്ഷാശനാ ജരഠ-രാസ-ഭവദ്ഭ്രമന്തി .. 3.22..

വിദ്യു+ച്ചഞ്ചല-ജീവിത്യേഽപി ന മനാ-ഗുത്പദ്യതേ ശാംഭവീ
ഭക്തിർഭീമ-പദാംബുജോത്തമ-പദേ ഭസ്മ+ത്രിപുണ്ഡ്രേഽപി ച .
രുദ്രാക്ഷാ-മലരുദ്ര-സൂക്തിജപനേ നിഷ്ഠാ കനിഷ്ഠാത്മനാം
വിഷ്ഠാ-വിഷ്ട-കുനിഷ്ഠ-കഷ്ട-കുധിയാം
ദുഷ്ടാത്മനാം സർവദാ .. 3.23..

ഭ്രഷ്ടാനാം ദുര-ദൃഷ്ടതോ ജനി-ജരാ-നാശേന നഷ്ടാത്മനാം
ജ്യേഷ്ഠ+ശ്രീ-ശിപിവിഷ്ട-ചാരുചരണാം-ഭോജാർച-നാനാ-ദരഃ .
തേനാ-നിഷ്ടപരമ്പരാ-സമുദയൈ-രഷ്ടാകൃതേർന+ സ്മൃതിഃ
വിഷ്ഠാപൂരിത-ദുർമുഖേഷു നരകേ+ ഭ്രഷ്ടേ ചിരം സംസ്ഥിതിഃ ..
3.24..

അജ്ഞായ+ത്തേ+ഷ്വഭിജ്ഞാഃസ് സുരവര-നികരം സ്തോത്ര-
ശാസ്ത്രാദി-തുഷ്ടം
സ+ത്രാശം മന്ത്രമാത്രൈർ-വിധിവിഹിത-ധിയാ
സാമഭാഗൈർ-യജന്തി .
ശ്രാദ്ധേ ശ്രദ്ധാ-ഭരണ-ഹരണ+ഭ്രാന്ത-രൂപാൻപിതൄംസ്തേ

തത്ത+ച്ഛ്രദ്ധാ-സമുദിതമനഃസ് സ്വാന്തരാ ശംഭുമീശം ..
നാഭ്യർചന്തി പ്രണതശരണം മോക്ഷദം മാം മഹേശം .. 3.25..

ആര്യാഃ ശർവ-സമർചനേന സതതം ദൂർവാ-ദലൈഃഖ് കോമലൈഃ/
ബില്വാ-ഖർവ-ദലൈശ്ച ശങ്കര-മഹാഭാഗം ഹൃദന്തഃസ് സദാ .
പർവ+സ്വപ്യ-വിശേഷി-തേന മനസാ ഗർവം വിഹാ-യാദ-രാത്
ദുർഗാ+ണ്യാശു തര+ന്തി ശങ്കര-കൃപാ-പീയൂഷ-ധാരാ-രസൈഃ ..
3.26..

ശ്രീചന്ദ്ര-ചൂഡ-ചരണാംബുജ പൂജനേന കാലം നയന്തി പശുപാശ-
വിമുക്തി-ഹേതോഃ .
ഭാവാഃഫ് പരം ഭസിത-ഭാല-ലസ+ത്ത്രിപു+ണ്ഡ്ര-
രുദ്രാക്ഷ-കങ്കണ-ലസത്-കരദണ്ഡ-യുഗ്മാഃ .. 3.27..

പഞ്ചാക്ഷര+പ്രണവ-സൂക്തധിയാ വദന്തി-
നാമാനി ശാംഭവ-മനോഹര-ദാനി ശംഭോ .
മുക്തി+പ്രദാനി സതതം ശിവഭക്ത-വര്യാഃ/
യേ ബില്വ-മൂലശിവലിംഗ-സമർചനേന .. 3.28..

കാലം നയേ+ദ്വിമല-കോമല-ബില്വപത്രൈഃ/
നോ തസ്യ കാലജ-ഭയം ഭവതാപ-പാപം .
സന്താപ-ഭൂപ-ജനിതം ഭജതാം മഹേശം .. 3.29..

ശശ്വ+ദ്വിശ്വേശ-പാദൗ യമ-ശമ-നിയമൈർ/ഭൂതി-രുദ്രാക്ഷ-ഗാത്രോ
വിശ്വ+ത്രസ്തോ ഭുജംഗാം-ഗദ-വര-ഗിരിജാ-നായകേ ലബ്ധഭക്തിഃ .
മുഗ്ധോऽപ്യധ്യാത്മവിദ് യോ ഭവതി ഭവ-ഹര+സ്യാർചയാ പ്രാപ്തകാമഃ ..
3.30..

ശബ്ദൈ-രബ്ദ-ശതേऽപി നൈവ സ ലഭേത്
ജ്ഞാനം ന തർക+ഭ്രമൈഃ
മീമാംസാ+ ദ്വയതഃസ് (ഹൃയതോ) തഥാ+ദ്വയപദം
കിം സാംഖ്യ-സംഖ്യാ വദ .
യോഗാ-യാസ-പരമ്പരാ-ദിവിഹിതൈർ/വേദാന്ത-കാന്താരകേ
ശ്രാമ്യൻ-ഭക്തി-വിവർജിതേന മനസാ ശംഭോഃഫ് പദേ മുക്തയേ ..
3.31..

കിം ഗംഗയാ വാ മകരേ+ പ്രയാഗ+സ്നാനേന വാ യോഗമഖ-
ക്രിയാദ്യൈഃ .

യത്രാർചിതം ലിംഗവരം ശിവസ്യ തത്രൈവ സർവാർഥ-പരമ്പരാ സ്യാത്
.. 3.32..

ശ്രീശൈലോ ഹിമ-ഭൂധരോഽരുണ-ഗിരിർ-വൃദ്ധാ+ദ്രി-ഗോപർവതൗ
ശ്രീമ+ദ്ധേമ-സഭാവിഹാര ഭഗവ+ന്നൃത്തം ത്രിനേത്രോ ഗിരിഃ .
കൈലാസോത്തര-ദക്ഷിണൗ ച ഭഗവാ+ന്യ+ത്രാർചനേ
ശങ്കരോ ലിംഗേ
സന്നിഹിതോ വസ+ത്യനുദിനം ശാംഗസ്യ ഹൃത്പങ്കജേ .. 3.33..

തത്രാ-വിമുക്തം ശശിചൂഡ-വാസ-മോങ്കാര-കാലഞ്ജര രുദ്രകോടിം .
ഗംഗാബുധേഃസ് സംഗമ-മംബികാ-പതി+പ്രിയം തു ഗോകർണക-
സ+ഹ്യജാ-തടം .. 3.34..

യ+ത്രാ+ഭ്യർണഗതം മഹേശ-കരുണാപൂർണം തു തൂർണം ഹൃദാ
ലിംഗം പൂജിത-മപ്യ+പാസ്ത-ദുരിതം തീർഥാനി ഗംഗാദയഃ .
പുണ്യാ+ശ്ചാശ്രമ-സംഘകാ ഗിരിവര+ക്ഷേത്രാണി ശംഭോഃ പദം
ഭക്തിയുക്തഭജനേന മഹേശേ ശക്തിവ+ജ്ജഗദിദം പരിഭാതി ..
3.35..

കർമന്ദി-വൃന്ദാ അപി വേദ-മൗലി-
സിദ്ധാന്ത-വാക്യകലനേഽപി ഭവന്തി മന്ദാഃ .
കാമാദി-ബദ്ധ-ഹൃദയാഃ സിത-ഭസ്മ-പുണ്ഡ്ര-
രുദ്രാക്ഷ ശങ്കര-സമർച-നതോ വിഹീനാഃ .. 3.36..

ഹീനാ ഭവന്തി ബഹുധാ+പ്യബുധാ ഭവന്തി .
മത്പ്രേമ-വാസ-ഭവനേഷു വിഹീന-വാസാഃ .. 3.37..

അഷ്ടമ്യാ-മഷ്ട-മൂർതിർ-നിശി ശശി-ദിവസേ സോമ-ചൂഡം തു
മുക്ത്യൈ
ഭൂതായാം ഭൂതനാഥം ധൃതഭസിത-തനുർവീതദോഷേ പ്രദോഷേ .
ഗവ്യൈഃഫ് പഞ്ചാമൃതാദ്യൈഃഫ് ഫലവരജ-രസൈർ-
ബില്വപത്രൈശ്ച ലിംഗേ
തുംഗേ ശാംഗേഽപ്യസംഗോ ഭജതി യതഹൃദാ നക്ത-
ഭുക്ത്യൈകഭക്തഃ .. 3.38..

ജ്ഞാനാ-നുത്പത്തയേ ത+ദ്ധരിവിധി-സമതാ-
ബുദ്ധിരീശാന-മൂർതൗ
ഭസ്മാക്ഷാ-ധൃതി-രീശ-ലിംഗഭജനാ-ശൂന്യം തു ദുർമാനസം .
ശംഭോസ്തീർഥ-മഹഥ്-സുതീർഥ-വരകേ നിന്ദാവരേ ശാങ്കരേ

(ദ്രോഹേസ്തദർഥേഷു ച)
ശ്രീമ+ദ്രു+ദ്ര-ജപാദ്യ+ദ്രോഹ-കരണാജ്-ജ്ഞാനം ന ചോത്പദ്യതേ .. 3.39..

ഈശോത്കർഷ-ധിയൈ-കലിംഗ-നിയമാ-ദഭ്യർചനം ഭസ്മ-ധൃക്
രുദ്രാക്ഷാ-മല സാര-മന്ത്ര സുമഹാ-പഞ്ചാക്ഷരേ ജാപിനാം .
ഈശ+സ്ഥാന-നിവാസ-ശാംഭവ-കഥാ ഭക്തിശ്ച സങ്കീർതനം
ഭക്ത+സ്യാർചനതോ ഭവേത്സു-മഹാ+ജ്ഞാനം പരം മുക്തിദം .. 3.40..

ആദ്യന്തയോര്യഃ പ്രണവേന യുക്തം
ശ്രീരുദ്രമന്ത്രം
പ്രജപത്യ-ഘഘ്നം (പ്രജപദേഘഘ്നം) .
തസ്യാംഘ്രി-രേണും ശിരസാ വഹന്തി+ ബ്രഹ്മാദയഃസ് സ്വാഘ-നിവൃത്തി-കാമാഃ .. 3.41..

അപൂർവാ-ഥർവോക്ത+ ശ്രുതി-ശിരസി വിജ്ഞാന-മനഘം
മഹാഥർവാ+ജ്ഞാന+പ്രശമന-കരം യോ വിരചയേത് .
മുനേ ഹൃത്പർവാണാം വിശസന-കരം സപ്ത-മനുഭിർവ്രതം
ശീർഷണ്യം യോ വിരച-യതി തസ്യേദ്ര-മുദിതം .. 3.42..

ഗുരൗ യസ്യ+ പ്രേമ+ ശ്രുതി-ശിരസി സൂത്രാർഥ-പദഗം
മയി+ ശ്രദ്ധാ വൃദ്ധാ ഭവതി കില തസ്യൈഷ സുലഭഃ .
അനന്യോ മാർഗോ്യ-മ-ക-ഥി-ത-മിദം-ത്വയ്യപി മുദാ
യദാ ഗോപ്യോ മുഗ്ധേ സുവിഹിത-മുനിഷ്വേവ ദിശ വൈ .. 3.43..

സ്കന്ദഃ -

ഇതി സ്തുത്വാ ശംഭോഃഫ് പ്രമുദിത-മനാസ്ത്വേഷ സ ഋഭുഃ/
മുനിർനത്വാ ദേവ+ന്ന-ഗ-മ-ഗ-പ-ദീശസ്യ നിലയം .
യതോ ഗംഗാ തുംഗാ+ പ്രപതതി ഹിമാദ്രേഃശ് ശിഖരതോ
മുനീ+ന്ദ്രേ+ഷ്വാ-ഹേദം തദപി ശൃണു വിപ്രോ+ത്തമ ഹൃദാ .. 3.44..

ഋഭുഃ -

പത+ന്ത്വ-ശനയോ മുഹുർ-ഗിരിവരൈഃ സമുദ്രോർവരാ
ഭവത്വ-ധര-സമ്പ്ലവാ+ ഗ്രഹഗണാഃസ് സുരാ യാ+ന്ത്വഘഃ .
ഭവ+ജ്ജനിമ പൂജനാ+ന്മമ മനോ ന യാ+ത്യ+ന്യതഃ
ശപാമി പ്രപദേ+ പ്രഭോസ്തവ സരോരു-ഹാഭേ ഹര .. 3.45..

.. ഇതി ശ്രീശിവരഹസ്യേ ശങ്കരാഖ്യേ ഷഷ്ഠാംശേ ശിവ-ഋഭുസംവാദോ നാമ തൃതീയോഽധ്യായഃ ..

ഓം

*****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
20.7.2024